

Administrative Judicial Proceedings of Ukraine, which ensures the appearance of appeal proceedings and further case hearing by the court of appeal.

It has been indicated that a person filing an appeal petition must carefully and clearly formulate own claims, substantiate them with legal norms and must clearly indicate what material and procedural legal norms were initiated by the first instance court during the acceptance of the court decision, which was appealed.

It has been emphasized that a person appealing the court decision must clearly state the circumstances in the appeal petition to be established, grounded why they are the part of the object of proving in a particular case. Considering this, it has been stressed on the need to indicate in the appeal petition: 1) a list of evidence and facts that need to be further examined during the appeal proceedings; 2) the evidence submitted by the appellant in addition and provide the good reasons why they were not submitted to the court of the first instance; 3) own argument in case if the court of the first instance incorrectly assessed the evidence, violated the rules of their admissibility and affiliation.

The author has offered the following wording of c. 2 of Part 2 of the Art. 296 of the Code on Administrative Judicial Proceedings of Ukraine: "2) the name of the court of the first instance that adopted the decision, the court decision, which is appealed, a person against whom the decision was accepted, the case number and the date of the decision's acceptance";

It has been determined that the appeal petition within administrative judicial proceedings of Ukraine consists of five structural elements (introductory, descriptive, motivational, arbitrary and documentary parts), and their content has been also characterized.

Key words: *appeal petition, requirements for the appeal petition, structure of the appeal petition, administrative judicial proceedings of Ukraine.*

УДК 347.77

А. В. Хрідочкін

ЮРИСДИКЦІЙНІ ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розглянуто особливості юрисдикційних форм публічного адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності в Україні, наведено характеристику адміністративно-правового статусу суб'єктів адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності та визначено способи його вдосконалення. Здійснений аналіз юрисдикційних форм адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності свідчить про їхню значну кількість, використання яких дозволяє суб'єктам адміністрування досягнути цілей управлінської діяльності. Зазначено, що на сьогодні багато з цих форм потребують удосконалення, і перш за все – процедурного.

Ключові слова: *публічне адміністрування, суб'єкт публічного адміністрування, акт публічного адміністрування, правовідносини, інтелектуальна власність, адміністративний договір.*

Постановка проблеми. Суб'єктами публічного адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності виступають органи виконавчої влади, їх посадові особи, а також, в окремих випадках, інші суб'єкти, наділені відповідними державно-владними повноваженнями, що

дозволяють останнім здійснювати регулювальний вплив на цю групу суспільних відносин, а також їх учасників для забезпечення правомірного володіння, користування та розпорядження правами на об'єкти інтелектуальної власності. Стосовно ж визначення поняття форм адміністрування, а також факторів, які впливають на вибір конкретної з цих форм у межах діяльності з адміністрування, потрібний більш конкретний розгляд їхнього наявного переліку. На сьогодні в процесі діяльності з адміністрування у сфері інтелектуальної власності суб'єкти адміністрування використовують значну кількість форм адміністрування, які потребують належної класифікації. Проведення групування форм адміністрування в зазначеній сфері має як практичне значення, пов'язане з оволодінням усіма формами адміністрування, що відкриває досить широкі можливості для більш чіткого та ефективного використання кожної з форм і забезпечує їх належне поєднання практичної діяльності суб'єктів адміністрування, так і теоретичну цінність, оскільки дозволяє більш повно та глибоко розкрити сутність адміністрування у сфері інтелектуальної власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Уважний аналіз наявних публікацій щодо питань про адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності свідчить про недостатню увагу з боку дослідників до проблеми застосування різних форм адміністрування сферою інтелектуальної власності. Крім того, останнім часом відбуваються активні спроби реформувати сучасну систему суб'єктів адміністрування сферою інтелектуальної власності, що робить актуальними питання теоретичного обґрунтування проблем реалізації завдань правової охорони інтелектуальної власності в Україні, адже багато наявних на сьогодні форм адміністрування потребують удосконалення.

Формування цілей. Метою статті є дослідження юрисдикційних форм публічного адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності та визначення можливих перспектив їх дальшого вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Характеристику юрисдикційних форм публічного адміністрування правовідносин у зазначеній сфері треба розпочати з найбільш розповсюдженої форми, а саме видання правових актів адміністрування. При цьому зазначимо, що досить часто в науковій літературі названа форма розкладається на два самостійних елементи, наслідком чого стає виділення вже двох форм адміністрування - видання нормативних та індивідуальних (ненормативних) актів [1, с. 52; 2, с. 118-119; 3, с. 176 та ін.]. Хоча в цьому випадку, ми вважаємо, що треба погодитися із твердженням, що зазначена класифікація не досить логічна. Оскільки, по-перше, в обох випадках ідеться про одне й те ж саме явище одностороннє владне волевиявлення. По-друге, значна кількість актів управління містить у собі одночасно й норми права, і ненормативні положення; до якої форми діяльності такі акти відносити? По-третє, існують акти управління, які містять директивні вказівки, для реалізації яких потім видаються нормативні та ненормативні акти. У згаданій класифікації подібні акти взагалі не знаходять місця. З урахуванням викладеного треба, напевно, при класифікації форм управління вести мову спочатку про одну з його форм

видання актів управління, а вже потім здійснювати більш дрібну класифікацію таких актів [4, с. 15].

Отже, у процесі адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності уповноважені суб'єкти мають право видавати правові акти двох основних видів – нормативні та індивідуальні. Основне призначення нормативних актів – виконання та деталізація законів та указів Президента України, які закладають правовий режим охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також більш детальна регламентація відносин учасників охоронних правовідносин. Їх дія розрахована на довгострокове та багаторазове застосування. Установлення норм права підзаконного характеру в процесі управлінської діяльності в зазначеній сфері практично втілюється в адміністративній правотворчості. Завдяки наявності подібних повноважень суб'єкти адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності мають можливість оперативно впливати на підвідомчу їм сферу суспільного життя. Як засвідчує практика публічного адміністрування взагалі, та управління у сфері, що розглядається за допомогою нормативних актів: визначаються конкретні задачі, права та обов'язки, повноваження та відповідальність учасників управлінських суспільних відносин. Так, наприклад, Кабінет Міністрів України видав постанову від 23 серпня 2016 року № 585, якою було ліквідовано Державну службу інтелектуальної власності та покладено на Міністерство економічного розвитку й торгівлі завдання і функції з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності. У зазначеному нормативному акті було визначено, що Міністерство економічного розвитку й торгівлі є правонаступником Державної служби інтелектуальної власності в частині реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності, а Державна служба інтелектуальної власності продовжує здійснювати повноваження та функції з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності до набрання чинності актом Кабінету Міністрів України щодо можливості забезпечення здійснення зазначених повноважень та функцій Міністерством економічного розвитку й торгівлі [5]. Але при цьому, на жаль, як і у випадку з ліквідованою цією постановою Державною службою інтелектуальної власності, не було визначено відповідальність нового суб'єкта адміністрування за неналежне виконання покладених на нього завдань, зокрема й тих, що пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності. Як і не були сформовані основні лінії взаємодії між різними елементами системи публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності, адже втратила чинність і частина інших постанов Кабінету Міністрів України (наприклад, постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 621 «Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з інтелектуальної власності на сорти рослин»), якими регулювалися ці питання.

Нормативно-правові ж акти адміністрування, що продовжують регулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності потребують дальшого удосконалення. Так, наприклад, у постанові Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1994 року № 545 «Про затвердження Положення про

представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» [6] встановлено обмеження, за наявності яких особа не може претендувати на надання їй статусу патентного повіреного, а також визначено коло осіб, які не можуть взагалі бути патентними повіреними; покладаються в потрібних випадках певні спеціальні обов'язки або надаються спеціальні повноваження. А відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 року № 674 «Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності» [7] на державного інспектора з питань інтелектуальної власності покладаються такі спеціальні обов'язки: у разі виявлення порушень законодавства з питань інтелектуальної власності та виробництва, експорту, імпорту дисків, що містять ознаки кримінального злочину, негайно повідомляти про це відповідні правоохоронні органи; у разі виявлення ознак адміністративного правопорушення за статтями 51², 164-9, 164-13 Кодексу про адміністративні правопорушення складати протокол про адміністративне правопорушення та передавати його на розгляд до суду; у разі проведення огляду та вилучення продукції, до складу якої входять об'єкти права інтелектуальної власності, зокрема примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, що виробляються, розповсюджуються, надаються в прокат, зберігаються, використовуються або переміщуються з порушенням вимог законодавства, та вилучення відповідних документів складати протокол або робити відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення, а в разі закупівлі (зокрема контрафактної продукції) – акт закупівлі тощо. Для виконання покладених на нього завдань державний інспектор має право: перевіряти в суб'єктів господарювання наявність дозволу на використання об'єктів права інтелектуальної власності на будь-якій стадії їх виробництва, розповсюдження, прокату чи провадження іншої діяльності, пов'язаної з їх використанням; проводити огляд та вилучати в суб'єктів господарювання для вивчення на потрібний строк, але не більш як 30 днів, об'єкти права інтелектуальної власності в разі, коли є обґрунтована підстава підозрювати вчинення порушення вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності тощо; здійснюють правоохоронні функції управлінського характеру та передбачаються юридичні гарантії охорони встановленого порядку відносин.

Отже, аналізуючи викладені вище положення, а також творчі розробки представників науки адміністративного права можна стверджувати, що під нормативним актом адміністрування, як формою управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, потрібно розуміти акт компетентного суб'єкту управління, наділеного державно-владними повноваженнями, виданий у встановленому законом порядку й формі, який містить у собі норми права [8, с. 317]. Будучи актом правотворчості, він спрямований на створення, зміну чи припинення правових норм, тобто встановлених компетентними органами й охоронюваних примусовою силою держави правил поведінки, розрахований на невизначений строк дії

й на невизначене коло осіб, на багаторазове використання зі збереженням дії норм незалежно від їх виконання.

Поряд з правотворчою діяльністю суб'єкти адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності видають також індивідуальні (ненормативні) акти, які домінують серед інших актів. Індивідуальні акти, розповсюджуючи свою дію на окремих суб'єктів - юридичних та фізичних осіб, мають яскраво виражений правозастосовний характер, будучи за своєю юридичною природою розпорядчими актами. Їх існування обумовлюється владно-організаційним характером публічного адміністрування, і як наслідок адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності, потребою повсякденного й безперервного здійснення різноманітних управлінських функцій, оперативного захисту та поновлення в разі потреби порушених прав на об'єкти інтелектуальної власності. Вони є юридичними фактами, які зумовлюють виникнення, зміну або припинення конкретних адміністративно-правових відносин у зазначеній сфері адміністрування. У такому розумінні індивідуальні правові акти виступають управлінським рішенням [9, с. 65; 10, с. 6], покликаним надати юрисдикційну форму змісту діяльності суб'єктів адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності.

Безпосередні цілі індивідуальних та характер актів адміністрування, з погляду на їх призначення, обсяги використання в практиці управлінської діяльності, є різними. У найбільш узагальненому вигляді можна вести мову про дві їх крупні групи: оперативно-виконавчих та правоохоронних (юрисдикційних) актів. В обох випадках є основна мета адміністративного розпорядництва, а саме: забезпечення потрібної поведінки учасників управлінських відносин у сфері інтелектуальної власності. Досягається ця єдина мета, однак, різними засобами. Головне, що характеризує виконавчу діяльність суб'єктів адміністрування, полягає в тому, що вони у своїх індивідуальних актах зазвичай застосовують або реалізують диспозицію відповідної правової норми (оперативно-виконавчі акти). Це діяльність, так званого, позитивного характеру, у процесі якої конкретизуються права та обов'язки, повноваження учасників управлінських відносин у зв'язку з оперативним регулюванням цих відносин (наприклад, утворення підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» тощо; призначення на посади керівників та робітників зазначених підприємств; затвердження посадових інструкцій або положень про структурні підрозділи органів управління; створення комісії для перевірки додержання ліцензійних умов провадження господарської діяльності з експорту, імпорту обладнання та дисків для лазерних систем зчитування, призначення її голови та членів тощо).

Правоохоронні індивідуальні акти суб'єктів адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності реалізують санкцію правової норми, утілюючи в собі юрисдикційну діяльність цих органів (наприклад, рішення про притягнення особи до адміністративної відповідальності, за адміністративне правопорушення, передбачене ст. 51-2

Кодексу України про адміністративні правопорушення; застосування фінансових санкцій до осіб, винних у порушенні вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» [11] тощо).

Наступною правовою формою адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності є адміністративний договір, дослідженню сутності якого останнім часом приділяється все більше уваги [12, с. 41; 13, с. 5]. Найвність зазначеної форми управління в практиці діяльності суб'єктів адміністрування в розглядуваній сфері може бути пояснено загальною тенденцією розвитку форм та методів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, де суттєва роль відводиться побудові диспозитивних начал публічного адміністрування. Саме цей факт і дозволяє використовувати адміністративні договори в зазначеній сфері управлінської діяльності. Доцільно назвати головні риси, властиві адміністративним договорам, що укладаються за участю суб'єктів управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності. Так, адміністративний договір є правовою формою діяльності зазначених суб'єктів, оскільки він завжди безпосередньо викликає правові наслідки, тобто виступає або актом правотворчості, або актом правозастосування, чи поєднує в собі обидва їх види; адміністративний договір базується переважно на нормах адміністративного права й дозволяє суб'єктам охоронної діяльності виконувати їх публічно-правові завдання; предметом адміністративного договору є питання владарювання, управління або саморегуляції; адміністративний договір може бути укладено як для вирішення внутрішньоуправлінських, так і зовнішньоуправлінських завдань; обов'язковим учасником адміністративного договору є суб'єкт управління (державний орган, посадова особа, громадська організація), який має відповідні владні повноваження; право на укладання адміністративного договору передбачається у відповідних нормативних актах; виконання умов адміністративного договору його учасниками забезпечується специфічними засобами.

Таким чином, адміністративний договір – це угода, що укладається на підставі норм адміністративного права суб'єктом адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності з іншими учасниками охоронних правовідносин і яка може містити у собі загальнообов'язкові правила поведінки (нормативний характер) або встановлювати (змінювати, припиняти) конкретні правовідносини між її учасниками (індивідуальний характер).

Останньою правовою формою адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності є вчинені інших юридично значимих дій, наприклад, державна реєстрація об'єктів права інтелектуальної власності; видача охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності; реєстрація договорів про передачу прав на об'єкти інтелектуальної власності, що охороняються на території України, та ліцензійних договорів; складання протоколів про адміністративні правопорушення, які посягають на права інтелектуальної власності тощо.

Висновки. Здійснений аналіз юрисдикційних форм адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності свідчить про їхню значну кількість, використання яких дозволяє суб'єктам адміністрування досягнути цілей управлінської діяльності. Зазначимо, що на сьогодні багато з цих форм потребують удосконалення, і перш за все – процедурного. Неодмінного вирішення потребують питання розробки єдиних, науково обґрунтованих процедур відпрацювання та прийняття актів адміністрування, перш за все нормативних. Сьогодні не визначено також конкретних видів правових актів управління, які може бути видано суб'єктами адміністрування в зазначеній сфері, а також обсяг їх правового впливу на учасників охоронних суспільних відносин. Існування значної кількості чинних правових актів управління, виданих зазначеними вище суб'єктами, обґрунтовує потребу розробки науково обґрунтованих критеріїв їх класифікації та дальшої систематизації, що здатне позитивно вплинути на покращання доступності інформації, яка міститься в актах управління, для фізичних та юридичних осіб.

Використані джерела:

1. Адміністративне право : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / Ю. П. Битяк та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. М. Гарашука. - Харків : Право, 2017. - 172 с.
2. Задохайло О. А. Адміністративне право України. (Загальна частина) : навч. посіб. / О. А. Задохайло. - Харків : Право, 2016. - 296 с.
3. Адміністративне право України : навч. посіб. / С. В. Ківалов та ін. ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». - Вид. 7-е, перероб. і допов. - Одеса : Фенікс, 2015. - 350 с.
4. Косович В. М. Загальнотеоретичні аспекти удосконалення нормативно-правових актів України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Косович Віталій Мирославович ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів, 2015. - 38 с.
5. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади державної системи правової охорони інтелектуальної власності : постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 585 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2016-p>
6. Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) : постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1994 року № 545 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/938-97-p>
7. Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності : постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 року № 674 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-2002-p>
8. Косович В. М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти : монографія / В. М. Косович ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. - 566 с.
9. Управлінські рішення : навч. посіб. / В. Ю. Припотень та ін. ; Запоріж. нац. ун-т, Нікопол. ф-т. - Запоріжжя : Ноулідж, 2016. - 146 с.
10. Подвірна Н. С. Співвідношення політичного та управлінського у владних рішеннях : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Подвірна Наталія Степанівна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів, 2014. - 20 с.

11. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування : Закон України від 17 січня 2002 року № 2953-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2953-14>

12. Маркова О. О. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ в договірних відносинах : монографія / О. М. Маркова. - 2-ге вид., допов. - Суми : Мрія, 2013. - 171 с.;

13. Потапенко І. В. Адміністративний договір як джерело адміністративного права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Потапенко Ігор Володимирович ; Приват. вищ. навч. закл. «Львів. ун-т бізнесу та права». - Львів, 2015. - 20 с.

Стаття надійшла до редколегії 05.11.2017

Хридошкин А. В. Юрисдикционные формы публичного администрирования правоотношений в сфере интеллектуальной собственности

Рассмотрены особенности юрисдикционных форм публичного администрирования правоотношений в сфере интеллектуальной собственности в Украине, охарактеризован административно-правовой статус субъектов администрирования правоотношений в сфере интеллектуальной собственности и определены пути их усовершенствования. Осуществленный анализ юрисдикционных форм администрирования правоотношений в сфере интеллектуальной собственности свидетельствует о наличии их значительного количества, использование которых позволяет субъектам администрирования достичь целей управленческой деятельности. При этом отмечено, что на сегодняшний день многие из этих форм требующие усовершенствования, и прежде всего – процедурного.

Ключевые слова: публичное администрирование, субъект публичного администрирования, акт публичного администрирования, правоотношения, интеллектуальная собственность, административный договор.

Khrydochkin A. Jurisdictional Forms of Public Administration of Legal Relations in the Field of Intellectual Property

It is performed the characterization of administrative and legal status of central executive power bodies of Ukraine in the sphere of protection the rights of intellectual property and the ways to improve their functioning. The article analyzes jurisdictional forms of administration of legal relations in the field of intellectual property proves the presence of their significant number, the use of which allows administrators to achieve the objectives of management activities. At the same time, we note that to date, many of these forms require their improvement, and first of all - so bad. An indispensable solution to the question is the development of common, on-the-fact-based procedures for the development and adoption of administrative acts, especially regulatory ones. Today, there are also no specific types of legal acts of governance that may be issued by the subjects of administration in this area, as well as the extent of their legal influence on the participants in security public relations. The existence of a large number of current legal acts of management issued by the abovementioned subjects justifies the need for the development of scientifically substantiated criteria for their classification and further

systematization, which can positively influence the improvement of the availability of information contained in management acts, for physical and legal persons.

It is specified that in the process of administering legal relations in the field of intellectual property, authorized entities have the right to issue legal acts of two main types - normative and individual. The main purpose of the normative acts is the implementation and detailing of the laws and decrees of the President of Ukraine, which provide a legal regime for the protection of rights to intellectual property objects, as well as more detailed regulation of the relations of the participants in the security legal relationships. Their performance is designed for long-term and multiple use. The establishment of rules of sub-legal nature in the process of management activity in this area is practically embodied in administrative law-making.

Key words: public administration, subject of public administration, act of public administration, legal relationships, intellectual property, administrative contract.